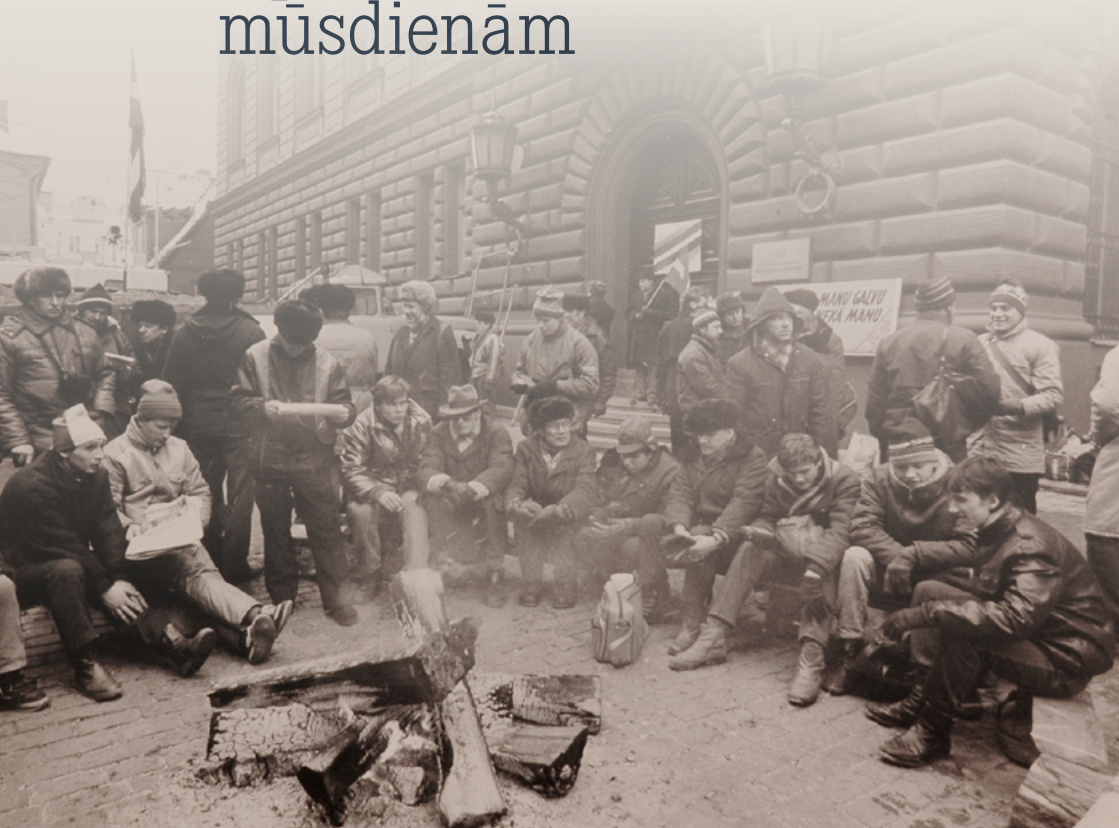

1991. gada janvāra barikādes

kā tautas pretestības
totalitārajam režīmam
izpausme un mācības
mūsdienām

LATVIJAS REPUBLIKAS
SAEIMA

Konference veltīta 1991. gada janvāra
barikāžu 35. gadadienai

1991. gada janvāra barikādes

kā tautas pretestības
totalitārajam režīmam
izpausme un mācības
mūsdienām

2026. gada 16. janvārī no pulksten 10.00 līdz 15.00
Saeimas Baltiešu zālē, Rīgā, Jēkaba ielā 6/8

Konferences programma

9.30 Dalībnieku ierašanās un rīta kafija

10.00 Konferences atklāšana

*Vada **Renārs Zaļais**, 1991. gada barikāžu dalībnieku biedrības prezidents*

Video “1991. gada janvāris”

Uzrunas

Daiga Mieriņa, Saeimas priekšsēdētāja (video)

Edgars Rinkēvičs, Valsts prezidents

Evika Siliņa, Ministru prezidente

Zanda Kalniņa-Lukaševica, Saeimas priekšsēdētājas biedre

Velta Čebotarenoka, 4. maija Deklarācijas kluba prezidente

Pirmā daļa. **Mēs nosargājam Latviju: 1991. gada janvāris**

10.30 Ziņojumi

Janvāra barikāžu nacionālā un starptautiskā nozīme

***Egils Levits**, Latvijas Valsts prezidents (2019–2023)*

Nevardarbīgās pretošanās teorētiskie pamati un pasaules pieredze

***Tālavš Jundzis**, Augstākās padomes Aizsardzības un iekšlietu komisijas priekšsēdētājs*

1991. gada janvāra barikāžu organizācija

***Romualds Ražuks**, Latvijas Tautas frontes priekšsēdētājs (1990–1992)*

Nevardarbīgā pretošanās 1991. gada janvārī un tautas gara pacēlums filozofa skatījumā

***Maija Kūle**, filozofe, Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Filozofijas un socioloģijas institūta vadošā pētniece*

Barikāžu pieredze kā pamats Latvijas valsts drošības un aizsardzības spēju veidošanai

***Ģirts Valdis Kristovskis**, Augstākās padomes Aizsardzības štāba dalībnieks*

Diskusija: vada **Eduards Liniņš**, žurnālists, 1991. gada barikāžu dalībnieks

12.30 Kafijas pauze

Otrā daļa. **Tautas nevardarbīgās pretestības pieredze un iespējas X stundā**

13.00 Ziņojumi

Nevardarbīgās pretošanās tiesiskā regulējuma aspekti un problēmas Eiropā un Latvijā

Ineta Ziemeļe, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese

Vēstures interpretācija kā Krievijas imperiālistisko ambīciju pamatojums. 500 gadu sena tradīcija

Guntis Zemītis, vēsturnieks, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta vadošais pētnieks

Nevardarbīgās pretošanās pieredze visaptverošas valsts aizsardzības koncepcijas izstrādē un īstenošanā

Ieva Bērziņa, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vadošā pētniece

Sabiedrības loma un gatavība nemilitārai pretestībai kara vai pagaidu okupācijas apstākļos

Vitālijs Rakstiņš, drošības eksperts, Rīgas Stradiņa universitātes pētnieks

Diskusija: vada **Gatis Krūmiņš**, vēsturnieks, Vidzemes Augstskolas vadošais pētnieks

14.55 Konferences rezultātu apkopojums

Renārs Zaļais, 1991. gada barikāžu dalībnieku biedrības prezidents

Ik gadu janvāra izskaņā Latvijā tiek iedegti uguns kuri, lai pieminētu 1991. gada barikādes, kad mūsu līdzcilvēki plecu pie pleca aizsargāja savu atjaunoto valsti.

Ne ar ieročiem, bet ar klātbūtni un gatavību būt tur, kur tas visvairāk nepieciešams. Barikādes ir apliecinājums tam, ka cilvēki drosmīgi un ticīgi brīvībai var paust pavisam vienkārši – atnākot, paliekot un nepadodoties. Tās mums atgādina, ka par brīvību esam atbildīgi ik dienu.

Esmu patiesi gandarīta, ka šogad, atzīmējot barikāžu 35. gadadienu, Saeimā vienkopus pulcējas barikāžu dalībnieki, vēsturnieki, pētnieki un žurnālisti, lai kopīgi spriestu par šo notikumu nozīmību vēstures un mūsdienu kontekstā.

Mainoties paaudzēm, mainās arī skatījums uz barikādēm. Tāpēc aicinu šodien runāt ne tikai par vēsturisko piemiņu, bet arī par praktisku mācību – kā sabiedrības saliedētība un noturība var stiprināt mūsu valsts drošību.

Lai barikāžu laika atmiņu stāsti un šodienas vēstījumi sniedz mums pārlicību, ka ikviens ar savu darbu, godīgumu un klātesamību var stiprināt valsts drošību.

Saeimas priekšsēdētāja
Daiga Mieriņa

Egils Levits

Janvāra barikāžu nacionālā un starptautiskā nozīme

Janvāra barikādes latviešu tautas gadsimtiem ilgajā vēsturē ieņem īpašu vietu. Tā ir viena no visspilgtākajām tautas pretestības svešam režīmam izpausmēm un vienlaikus skaidrs savas valstsgribas apliecinājums.

Vēsturē – un ne tikai latviešu vēsturē – šādi masveida tautas solidaritātes akti ir reti. Janvāra barikādes atklāja augsto latviešu tautas disciplīnas un pašorganizācijas pakāpi. Tas iespējams tikai tad, ja tautu vieno kopējs, skaidrs mērķis. Šis mērķis bija savas valsts neatkarības atgūšana. Tas radīja politisku un sabiedrisku dinamiku, kas rezultējās barikādēs un to masveida atbalstā tautā.

Šī dinamika ir arī starptautiski nozīmīga kā piemērs gribas un apņēmības nozīmei nevienlīdzīgu spēku konfliktos. Šādi piemēri pasaulē ir bijuši, bet ļoti reti. Ienaidniekam bija iespēja barikādes ar militāru spēku sagraut un ar daudziem upuriem šo tautas pretestību pārvarēt, taču tas nobijās no latviešu apņēmības.

Te atkal parādās šīs konfrontācijas sociālpsiholoģiskais moments, tas, ka vienotība un apņēmība, arī apņēmība upurēties, noteiktās situācijās var pārvarēt daudzkārt lielāku pārspēku. Tā ir svarīga mācība latviešiem arī mūsdienās iespējamās strukturāli līdzīgās konfliktsituācijās.

Egils Levits, jurists un politologs. Dzimis 1955. gadā Rīgā, beidzis Hamburgas universitātes Tiesību fakultāti, vēlāk Sociālo zinātņu un filozofijas fakultāti. Aktīvs Atmodas kustības līdzdalībnieks, bijis ievēlēts Latvijas Tautas frontes domē un Pilsoņu kongresā. Pēc neatkarības atjaunošanas bijis tieslietu ministrs, kā arī vēstnieks Vācijā, Austrijā, Šveicē un Ungārijā. Desmit gadus bijis Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis, četrpadsmit gadus – Eiropas Savienības Tiesas tiesnesis. 2019. gadā ievēlēts par Latvijas Valsts prezidentu (līdz 2023. gadam). Tagad piedalās zinātniskās konferencēs un Latvijā, Eiropā, kā arī citur pasaulē lasa vieslekcijas par demokrātijas problēmām, ģeopolitiku un tiesībām.

Tālavš Jundzis

Nevardarbīgās pretošanās teorētiskie pamati un pasaules pieredze

Nevardarbīgās pretošanās jēdziens. Vēsturiskais konteksts. Vardarbība vai nevardarbīga pretošanās? Nevardarbīgās pretošanās priekšnoteikumi: sabiedrības apņēmība un motivācija, vienotība, organizācija. Nevardarbīgās pretošanās spēka avoti: pārvaldītāju spēka limiti un tautas spēks. Nevardarbīgās pretošanās līdzekļu un paņēmieni daudzveidība, formu un metožu bagātība. Nevardarbīgi protesti un pārliecināšana. Sociālā, ekonomiskā un politiskā nesadarbošanās. Nevardarbīga iejaukšanās (streiki, jaunas valdības izveidošana utt.). Nepieciešama pārdomāta stratēģija, akciju plānošana un vadība. Nevardarbīgās pretošanās elastīgums un dinamika. Represijas un nepakļaušanās: jo lielāka cietsirdība, jo vājāks kļūst režīms. Nevardarbīgā pretošanās nav savienojama ar vardarbību. Nevardarbīgā pretošanās un valsts aizsardzība. Nevardarbīgās pretošanās teorijas attīstība un pieredzes popularizēšana.

Tālavš Jundzis, habilitētais politikas zinātnes doktors un tiesību doktors, Eiropas Zinātņu un mākslu akadēmijas un Latvijas Zinātņu akadēmijas loceklis, Daugavpils Universitātes padomes loceklis, Augstākās padomes deputāts (1990–1993) un tās Aizsardzības un iekšlietu komisijas priekšsēdētājs, Augstākās padomes Aizsardzības štāba priekšnieka vietnieks 1991. gada janvārī, pirmais atjaunotās Latvijas Republikas aizsardzības ministrs (1991–1993).

Romualds Ražuks

1991. gada janvāra barikāžu organizācija

Ziņojumā apskatīti 1991. gada krīzes cēloņi un notikumu hronoloģija aktīva barikāžu dalībnieka, tālaika Latvijas Tautas frontes priekšsēdētāja Romualda Ražuka skatījumā. Kļiedēts mīts par to, ka barikādes radās pēkšņi un stihiski. Līdz ar personiskām atmiņām un laikabiedru intervijām autors apkopojis dokumentāras liecības par to, ka gatavošanās barikādēm sākās jau uzreiz pēc 1990. gada 4. maija, kad notika pirmie uzbrukumi neatkarību atjaunojušajai Latvijas Republikas Augstākajai padomei. Detalizēti analizēts 1990. gada 11. decembrī Latvijas Tautas frontes pieņemtais rīcības plāns “X stundai”, pateicoties kuram un galvenokārt Latvijas iedzīvotāju varonībai 1991. gada janvārī nevardarbīgas pretošanās ceļā tika nosargāta mūsu valsts neatkarība. Janvāra barikādēs gūtā uzvara bija izšķirošais priekšnoteikums Latvijas Republikas starptautiskās atzīšanas lavīnai, kura sākās jau pavisam drīz pēc Maskavā 1991. gada augustā sarīkotā puča izgāšanās.

Romualds Ražuks, Latvijas ārsts un politiķis, dzimis 1955. gadā Viļņā, medicīnas doktors, Latvijas Universitātes docents, 7., 11. un 12. Saeimas deputāts. Latvijas Tautas frontes priekšsēdētājs 1990.–1992. gadā, kopā ar domubiedriem Latvijas Tautas frontes valdē un domē mobilizējis un plānojis Tautas frontes nodaļu darbību, gatavojoties Latvijas neatkarības aizstāvēšanai tā dēvētajā X stundā. Pateicoties Latvijas Tautas frontes izstrādātajai stratēģijai un barikāžu aizstāvju disciplinētībai un pašai aizliedzībai, 1991. gada janvāra barikāžu laikā pretinieks tika sekmīgi pārvarēts.

Maija Kūle

Nevardarbīgā pretošanās 1991. gada janvārī un tautas gara pacēlums filozofa skatījumā

Referātā pievērsīšos, pirmkārt, Latvijā īstenotās nevardarbīgās pretošanās unikalitātei uz pasaules vēstures fona, minot Gandiju u. c. piemērus tam, kā nevardarbīga pretošanās izpaudusies citur, kā arī pretestības kustību Baltkrievijā 2020. gadā kā “spēku bez varas” u. c.

Otrkārt, aplūkošu pētījumus un grāmatas, kas publicētas Tālava Jundža vadībā, Lietuvā publicētos Gražinas Minotaites darbus, no teorētiķiem – Šarpa (Gene Sharp) analīzi, no politiķiem – Vāclava Havela filozofiju un ētiku, arī dažādu reliģisko līderu nozīmi pretošanās ētikas aspektā.

Treškārt, uzsvēršu Latvijas 1991. gada notikumu specifiku un veiksmes faktorus:

- masu dalības aptvērums bez specifiskiem ģeniāliem līderiem, bet ar lieliskiem organizatoriem;
- ātrums, kādā barikādes tika noorganizētas (un arī novāktas).

Mērķis, jēga ir skaidra visiem dalībniekiem, nav stipras antibarikāžu pozīcijas; vajadzīgā līmeņa vienprātība, kas panākta ar vienprātīgā tautas gara palīdzību. Kas būtu vislabākais, ko varam darīt?

Neļaut ienaidniekam (tas tolaik bija skaidri definēts) ieņemt telpu, jo barikādes sargāja fiziski, un ļoti labi bija tas, ka attiecīgajā situācijā vairs nebija jāsargā garīgā telpa – tā jau bija nostiprinājusies brīvas Latvijas labā.

Valdības, ekonomiskās vadības, fabriku, izglītības iestāžu vadītāju u. c. ietekmīgu amatpersonu, ieskaitot tālaika kolhozu vadītājus, rīcība, saskaņa, sapratne. Nebija vajadzības neko skaidrot, jo idejiskā ievirze jau bija sagatavota iepriekš.

Milzīgs garīgs pacēlums kopš Tautas frontes aktivitātēm, mītiņi Mežaparkā, dziesmas, lozungi, lieliski un efektīgi vispārcilvēciski filozofiskie

jēdzieni – par brīvību, par nākotni, par Latviju –, aizsargājot visus, nepārspilējot tēmu “Latvija latviešiem”, līdz ar to lielāka, etniski plašāka kustība.

Pareiza un emocionāli iespaidīga mediju rīcība, nevis kā mūsdienās, kad mediji kultivē vienotības šķelšanu.

Starptautisko mediju iesaiste, ziņojumi pasaulei par barikādēm, Baltijas vienotība šajā ziņā.

Un – kas ir ļoti svarīgi – plašas iedzīvotāju daļas uzticības pilnā līdzdalība (ēdināšana, nakšņošana, drošība utt.).

Jāpiebilst, ka nevardarbīga pretošanās ne vienmēr ir iespējama. Ja pretinieks ir gatavs uz nežēlīgu slepkavošanu, tad pirms tautas aicināšanas uz nevardarbīgu pretošanos ir ļoti nopietni jāpārdomā, cik liels upuru skaits var kļūt par faktoru, kura dēļ situācija mainās. Ētiski grūts jautājums. Latvijas gadījumā vēsturiski sakrita daudzi apstākļi, turklāt pretinieks bija idejiski novājināts, daļēji dezorientēts.

Ceturtkārt, nobeigumā salīdzināšu apstākļus šobrīd un 1991. gadā – vai kas tāds vēl būtu iespējams?

Barikādes nav reducējamas ne uz izmisuma aktu, ne uz romantizētu varonību. Tās apliecina, ka nevardarbīgā pretestība nav vājuma pazīme, bet gan augsta politiskā brieduma forma, kurā vara tiek izaicināta nevis ar spēku, bet ar vērtību apliecinājumu, solidaritāti un publisku drosmi.

Ģirts Valdis Kristovskis

Barikāžu pieredze kā pamats Latvijas valsts drošības un aizsardzības spēju veidošanai

1991. gada janvāra barikāžu laiks bija ne tikai tautas pašuzupurēšanās un mērķtiecīgā atbalsta Latvijas valsts un neatkarības atgūšanai spilgts apliecinājums un skaudra pārbaude, bet arī priekšnoteikums, atspēriena punkts Latvijas valsts iekšējās drošības un sabiedrības pašaizsardzības spēju apzināšanā un stiprināšanā PSRS okupācijas apstākļos.

Tika uzsākta barikāžu laikā gūtās pieredzes analīze, veikti konkrēti pasākumi nevardarbīgās pretošanās spēju pilnveidošanai. Tika izveidots Sabiedrības drošības departaments, uzsākta Robežapsardzes un Zemes-sardzes mērķu apzināšana, turpināta un uzsākta jaunu valsts aizsardzības un drošības stratēģisko un normatīvo dokumentu izstrāde, paredzot bruņotu Latvijas valsts neatkarības aizsardzību.

Daļa barikāžu aizstāvju iesaistījās citu valstu nevardarbīgās pretošanās un sabiedrības pašaizsardzības pieredzes apgūšanā, daļa – iepriekš minēto struktūru, arī Policijas pirmā bataljona, izveidē un darbībā. Minētie pasākumi pavēra iespēju nekavējoties uzsākt Latvijas valsts aizsardzības un drošības sistēmas izveidi un spēju atjaunošanu uzreiz pēc 1991. gada augusta, kad tika atjaunota Latvijas valsts neatkarība.

Čirts Valdis Kristovskis, Augstākās padomes deputāts, 1990. gada 4. maijā balsojis par Latvijas neatkarības atjaunošanu, 1991. gada janvārī Aizsardzības štāba dalībnieks, atbildīgais par štāba sadarbību ar medijiem, Zemessardzes izveidotājs, Zemessardzes štāba priekšnieks (šodienas izpratnē – komandieris) no 1991. gada septembra līdz 1993. gada augustam, pirmo attiecībā uz nacionālo drošību un Zemessardzi pieņemto likumu autors, bijis aizsardzības (1998–2004), ārlietu (2010–2011) un iekšlietu (1993–1994) ministrs septiņās valdībās, Eiropas Parlamenta Drošības un aizsardzības komisijas priekšsēdētāja vietnieks (2004–2009), tiesību zinātņu, biznesa vadības maģistrs, būvinženieris, atvaļināts Zemessardzes pulkvedis, grāmatu “Ielauzties NATO” un “Nacionālā drošība Latvijas parlamentārās demokrātijas apstākļos” autors.

Ineta Ziemele

Nevardarbīgās pretošanās tiesiskā regulējuma aspekti un problēmas Eiropā un Latvijā

Starptautiskās tiesības aizsargā valstis un to teritoriālo integritāti no ārēja apdraudējuma.

Atbilstoši ANO Statūtu 2. panta 7. punktam ANO nav tiesīga iejaukties valstu iekšējās lietās. Šī tiesību norma sevī ietver vispārējo principu, ka starptautiskās tiesības netraucē iekšējiem konstitucionāliem procesiem un arī revolucionāriem procesiem. Šādā kontekstā nevardarbīgas pretošanās koncepta definējums nav vienkāršs. Tas ir jāizprot gan konkrētā konstitucionālajā ietvarā, gan attiecībā uz, iespējams, piemērojamām starptautisko tiesību normām. Pasaules prakse rāda, ka valstu sadalīšanos starptautiskās tiesības pieņem visai negribīgi, ka ikvienā konfliktā ir jārespektē cilvēktiesības, ka tautu apspiešanas un līdz ar to pretošanās tiesiskā izpratne valstu praksē ir samērā ierobežota un koncentrēta uz dekolonizācijas procesu ārpus Eiropas. Tādēļ tāds fenomens kā Baltijas tautu nevardarbīgā pretošanās PSRS okupācijas laikā un neatkarības atgūšanas periodā ir svarīgs precedents, kas palīdz precizēt dažas no minētajām starptautisko tiesību neskaidrībām.

Ineta Ziemeļe, Ph. D. (Kembridža), M. I. L. (Lunda), LL. B. (LU), profesore, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese, bijusī Satversmes tiesas tiesnese un priekšsēdētāja (2017–2020), bijusī Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnese un palātas prezidente (2012–2014), Rīgas Juridiskās augstskolas profesore, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenā locekle un Baltijas Starptautisko tiesību gadagrāmatas “Baltic Yearbook of International Law” dibinātāja un viena no zinātniskajām redaktorēm, grāmatas “State Continuity and Nationality: The Baltic States and Russia” (2025) autore.

Guntis Zemītis

Vēstures interpretācija kā Krievijas imperiālistisko ambīciju pamatojums

Krievijas tradīcijas manipulēšanā ar vēsturi ir ļoti senas, to aizsākumi meklējami jau Maskavas lielkņaza Ivana IV (1530–1584) 1577. gada 9. jūlija vēstulē poļu kņazam, Siguldas un Valmieras piļu stārstam Aleksandram Polubenskim. Šajā vēstulē, balstoties uz izdomātiem faktiem, “pamatotas” Maskavas kņazistes tiesības uz Livoniju.

Jaunajos laikos Krievijas imperiālisms balstījās uz ideju par “Trešo Romu”, kurai nav robežu, un “Jauno Konstantinopoli”, kura var būt jebkur.

Mūsdienās Krievijas vēstures interpretāciju ietekmē politologa Aleksandra Dugina idejas par rusificēto Padomju Savienību kā pēdējo civilizācijas bastionu bezsakņu amerikāņu patērētāju pārņemtajā Eiropā.

Mērķis un galvenās tēzes:

- manipulējot ar vēstures faktiem, pamatot savas pretenzijas uz neierobežotu teritoriju skaitu;
- nostiprināt krievos pārliecību par viņu īpašo misiju un no tās izrietošajām tiesībām;
- pārliecināt pasaules sabiedrību, ka Krievijai ir īpašas tiesības zemēs, kas tai reiz piederējušas vai bijušas PSRS sastāvā;
- iedarboties uz to valstu iedzīvotājiem, kuras atradušās Krievijas impērijas vai PSRS sastāvā, radot pārliecību, ka šīs zemes vēsturiski pieder Krievijai un tikai iekļaušanās Krievijas sastāvā var nodrošināt stabilitāti un mieru;
- Baltijas valstu neatkarība bijusi nelaimīgu vēstures apstākļu sakritība;
- visi sasniegumi, ko šo valstu tautas guvušas, ir Krievijas nopelns;
- represijas, īpaši padomju laikā, ir īstenojušas pašas tautas ar savām rokām;
- vietējie nacionālisti vainojami arī nacionālsociālistiskās Vācijas noziegumos.

Savas valsts vēstures nezināšana (nepētīšana) paver iespējas manipulācijām.

Guntis Zemītis, Dr. hist., Biznesa augstskolas Turība profesors, Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūta vadošais pētnieks, Latvijas Zinātņu akadēmijas īstenais loceklis. Zinātniskās intereses saistītas ar tiesību vēstures un drošības jautājumiem.

Ieva Bērziņa

Nevardarbīgās pretošanās pieredze visaptverošas valsts aizsardzības koncepcijas izstrādē un īstenošanā

Latvija savu neatkarību atguva nevardarbīgā ceļā, tāpēc viens no būtiskākajiem jautājumiem mūsdienu valsts aizsardzības kontekstā ir tas, cik lielā mērā nevardarbīgās pretošanās metodes var būt efektīvas iespējamās Krievijas agresijas gadījumā. Nevardarbīgās pretošanās ideja sakņojas pieņēmumā, ka agresors, rūpējoties par savu starptautisko reputāciju, atturēsies no vardarbības pielietošanas pret neapbruņotiem cilvēkiem, jo īpaši sievietēm, bērniem, veciem cilvēkiem. Diemžēl mūsdienu Krievija karu ved īpaši nežēlīgi un brutāli, tādā pašā veidā apspiež arī iekšējos protestus, tāpēc nevardarbīgā pretošanās kā atsevišķa valsts aizsardzības stratēģija, visticamāk, nebūs efektīva. Tomēr visaptverošā valsts aizsardzībā, kas balstīta uz visas sabiedrības iesaistes principu, ļoti svarīgas ir arī nemilitārās lomas, kas atbalsta bruņotos spēkus un nodrošina sabiedrības spēju funkcionēt kara apstākļos.

Ieva Bērziņa, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas vadošā pētniece un Vidzemes Augstskolas asociētā profesore. Pētniecības intereses aptver tādas starpdisciplināras jomas kā visaptveroša valsts aizsardzība, stratēģiskā komunikācija, Krievijas stratēģija un komunikācija, patriotisms un nacionālisms. Jaunākās akadēmiskās publikācijas: “Saišu saraušana ar Krieviju: Krievijas–Ukrainas kara ietekme uz Latviju” (2025), “Patriotisms un nacionālisms Latvijas pilsoniskajā izglītībā: rekomendācijas politikas veidotājiem” (2025), “Visaptverošas valsts aizsardzības kognitīvā dimensija” (2024), “Vēstures uztvere un nacionālā identitāte Latvijas jauniešu vidū: starp Latvijas un Krievijas naratīviem” (2023, līdzautore kopā ar G. Krūmiņu, J. Šiliņu un M. Andžānu) u. c.

Vitālijs Rakstiņš

Sabiedrības loma un gatavība nemilitārai pretestībai kara vai pagaidu okupācijas apstākļos

Prezentācijā tiks analizēta sabiedrības loma un gatavība nevardarbīgai pretestībai kara vai pagaidu okupācijas apstākļos, izmantojot Ukrainas pieredzi kā aktuālu un praktisku piemēru. Tiks apskatītas galvenās nevardarbīgās pretošanās taktikas, tostarp ekonomiskā nesadarbošanās, politiskā un sociālā nesadarbošanās, simboliskās pretošanās formas, kā arī iedzīvotāju aktivitātes digitālajā vidē, tai skaitā haktīvisms.

Vitālijs Rakstiņš, drošības eksperts ar gandrīz 20 gadu pieredzi aizsardzības un iekšlietu ministrijās, Rīgas Stradiņa universitātes pētnieks un docētājs. Vadījis Krīzes vadības departamentu, Valsts aizsardzības dienesta departamentu, bijis padomnieks NATO, Apvienotajā Karalistē un Ukrainā. Pretošanās rokasgrāmatas autors.

Renārs Zaļais, 1991. gada barikāžu dalībnieku biedrības prezidents, 1991. gada barikāžu muzeja direktors, pensionēts Latvijas Republikas policijas virsnieks un bruņoto spēku virsnieks. Viens no tiem, kuri 1991. gada 20. janvārī aizstāvēja Latvijas Republikas Iekšlietu ministriju.

Eduards Liniņš, Latvijas Radio raidījumu vadītājs/komentētājs (kopš 2006. gada), publicists, tulkotājs, vēsturei veltītā raidījuma “Šīs dienas acīm” un globālajām norisēm veltītā raidījuma “Kurp griezies, pasaule?” autors, starptautiskajai politikai veltītā raidījuma “Divas puslodes” pastāvīgais līdzautors, portālā “lsm.lv” publicētās rubrikas “Šī diena vēsturē” autors.

Gatis Krūmiņš, Dr. hist., Vidzemes Augstskolas vadošais pētnieks. Pētnieciskās intereses – Latvijas un Baltijas politiskā un ekonomiskā vēsture 20. gadsimtā. Vairāku Latvijas vēsturei veltītu grāmatu autors un sastādītājs, pēdējā no tām – “Turbulence kā virzītājspēks. Latvijas cilvēki un tautsaimniecība 150 gados” (2025).

Izmantota Borisa Koļesņikova fotogrāfija no Saeimas fotokrājuma
Latvijas Republikas Saeima, 2026